

A 1772/holdbart

Flytjandi	Flokkahópur jafnaðarmanna
Afgreiðsla	Norræna sjálfbærninefndin

Þingmannatillaga um Norðurlöndin sem forystusvæði á sviði sjálfbærs fiskeldis og bláa hagkerfisins**Tillaga**

Flokkahópur jafnaðarmanna leggur til að

Norðurlandaráð beini þeim tilmælum til Norrænu ráðherranefndarinnar

að hún eigi frumkvæði að viðræðum við Norðurlöndin til að útbúa sameiginlegan umhverfisstaðal fyrir alla verðmætakeðjuna í fiskeldi og sameiginlegt stjórnkerfi til að þróa áfram fiskeldisgrein, sem getur útvegað matvæli og efnahagsleg verðmæti með ásættanlegu vistspori, sem styður innleiðingu sjálfbærnimarkmiða Sameinuðu þjóðanna;

að hún eigi frumkvæði að kortlagningu á möguleikunum á að móta sameiginlega stefnu um bláa hagkerfið.

Forsaga

Að tryggja vaxandi fólksfjölda í heiminum aðgang að próteinríkri fæðu er eitt brýnasta viðfangsefni heimsins. Auka þarf lífsgæði í heiminum. Samkvæmt Sameinuðu þjóðunum þarf matvælaframleiðsla heimsins að aukast um 70 prósent fram til ársins 2050. Áskoranir í loftslagsmálum þýða að framleiða verður matvæli á sjálfbærari hátt. Fiskur og annað sjávarfang eru mun skilvirkari en kjötframleiðsla til að umbreyta fóðri í orku og lífmassa.

Hafið er mikilvægt fyrir öll Norðurlöndin en áskoranirnar og tækifærin eru ólík. Eystrasaltið glímir við mengun og umhverfiseitur á meðan Norðursjór, Atlantshafið og Norðurhöf eru lítt menguð. Noregur, Ísland og Færeyjar hafa sérlega góðar náttúrulegar forsendur fyrir fiskeldi í sjó með hreint vatn og langa strandlengju og með marga hentuga staði til fiskeldis. Öll Norðurlöndin hafa langa hefð fyrir fiskveiðum og framleiðslu sjávarfangs en mismikla áherslu á fiskeldi. Fiskeldisgreinin er alþjóðleg og á í samkeppni. Mikilvægt er að nýta þá kosti sem finnast á hverjum stað um leið og ráðstafanir eru gerðar fyrir þróun nýrrar tækni með meðal annars lokuðum eldisstöðvum annað hvort fyrir hluta framleiðslunnar á landi eða á hafi úti og eldi nýrra tegunda og innleiðingu nýrra eldisaðferða. Framtíðarsýnin hlýtur að vera að Norðurlöndin verði í fremstu röð í heiminum í heilsusamlegri og loftslagsvænni framleiðslu á sjávarfangi. Þetta ætti að vera eitt mikilvægasta framlag Norðurlanda til sjálfbærnimarkmiða Sameinuðu þjóðanna.



Ef okkur á að takast að sigrast á öllum áskorununum sem Norðurlöndin og heimurinn standa frammi fyrir verðum við að sameina sjálfbærni og samkeppnishæfni og gera miklar kröfur til þess sjávarfangs sem við framleiðum. Stefnt er að betri nýtingu auðlinda, nýjum vörum og verðmætaaukningu sem byggist á ásættanlegu vistspori, góðu heilbrigði fiska og velferð fiska. Þróunin verður að eiga sér stað á forsendum lífríkisins og stuðla að hreinu hafi.

Fiskeldi er mikilvæg atvinnugrein við sjávarsíðuna og á landsbyggðinni. Móta verður stefnu sem tryggir ráðningu hæfra starfsmanna sem geta tekist á við störf á strandsvæðum í þekkingargrein í örum vexti.

Noregur er með eina bestu stjórnsýsluna í fiskeldi en atvinnugreinin er ung og hefur vaxið ört. Frekari vöxtur fiskeldisfyrirtækja verður að vera sjálfbær og er algjörlega háður stjórnsýslu byggðri á þekkingu sem nýtur mikillar viðurkenningar bæði heima fyrir og á alþjóðavettvangi. Þörf er á ströngum og skynsamlegum reglum sem standa vörð um fæðuöryggi, heilbrigði fiska og umhverfismál. Fiskeldi er í örum vexti um heim allan. Norðurlöndin hafa þekkingu og mannaúð til að þróa áfram sameiginlega stjórnun með strangri umhverfissvottun fyrir alla verðmætakeðjuna til neytenda. Markmiðið ætti að vera að vinna að sameiginlegum ESB-staðli. Norræna ráðherranefndin hefur unnið að samræmingu fiskveiðistjórnunar á Norðurlöndum. Frekari þróun á bláa hagkerfinu mun krefjast samþættari stjórnunar og betri tækja til stjórnunar þannig að samstarf ólíkra greina í sjávargreinum verði betra. Bláa hagkerfið nær meðal annars til greina eins og fiskveiða, fiskeldis, ólíkrar orkuframleiðslu, siglinga, tómstundastarfsemi, ferðaþjónustu og jarðefnavinnslu. Um leið munu ákveðin hafsvæði hafa mismunandi vernd til viðhalds líffræðilegs fjölbreytileika, vistkerfa eða vegna sérlega viðkvæmra tegunda eða svæða eins og fjarða og íshafs.

Þörfin er mikil á að stunda rannsóknir og þróun til að tryggja sjálfbæran vöxt á sviði fiskeldis. Mikilvægt er að fram fari óháðar gagnrýnar rannsóknir. Fiskeldisgreinin hefur dregið verulega úr notkun sýklalyfja. Nýjar rannsóknir munu ná stjórn á lús, genameðferð og eldiskerfi munu draga úr sjúkdómum og mikið magn gagna felur í sér gríðarleg tækifæri. Hluti lausnarrinnar á loftslagsvandinum felst í nýjum tegundum fóðurs með efnunum úr sjó fyrir fiskeldið. Þörungar standa að baki 40% ljóstíllífunarinnar og eru mjög áhrifaríkir. Margar spennandi rannsóknir eru í gangi með notkun þörungna, bindingu kolefnis og tækifæri til framleiðslu aðfanga fyrir fóður í fiskeldi.

Bláa hagkerfið verður að skoða heildstætt. Menn keppa um sömu svæðin og við munum sjá samþættari verðmætasköpun í framtíðinni. Auka þarf rannsóknir á hafrétti, hollustu sjávarfangs, nýtingu auðlinda neðar í fæðukeðjunni (lifa á 200 til 1000 metra dýpi), líftækni sjávar og lífefnaleit, nýjum lyfjum, orku og jarðefnum og málum á hafsbótunni. Þróa þarf fleiri þverfaglegar námsleiðir sem ná yfir ólík svið í bláa hagkerfinu.



Samstarfsáætlunin árin 2017–2020 mun efla norrænt samstarf um fiskveiðar og fiskeldi, landbúnað, matvæli og skógrækt. Hún á meðal annars að stuðla að lausn á mörgum þeirra mikilvægu alþjóðlegu áskorana sem lönd heimsins lögðu áherslu á í Dagskrá 2013 og heimsmarkmiðunum um sjálfbæra þróun. Þörf er markvissari aðgerða á þessu sviði ef okkur á að takast að móta sameiginlega norræna stefnu um sjálfbæran vöxt í fiskeldisgreininni með ríkri áherslu á bláa hagkerfið. Á Norðurlöndunum höfum við tækifæri til að auka matvælaframleiðslu heimsins, stuðla að sjálfbærri stjórnun auðlinda hafsins og útflutningi á tækni.

Með réttu hefur plast í sjónum fengið mikla athygli. Skapa þarf skilning á alþjóðavettvangi á nánu sambandi hreinna og heilsusamlegra hafsvæða, sjálfbærrar nýtingar auðlinda sjávar og hagvaxtar og þróunar. Það krefst náinnar tengingar milli rannsókna, tækniþróunar og nýsköpunar. Á þann hátt geta Norðurlöndin aukið verðmætasköpun og fjölgað störfum á Norðurlöndunum tengdum sjálfbærnimarkmiðum Sameinuðu þjóðanna sem varða hafið en einnig tengdum öðrum markmiðum eins og útrýmingu fátæktar, fæðuöryggi og betri næringu.

Garður, 9. ágúst 2018

Annette Lind (S)
Erkki Tuomioja (sd)
Eva Sonidsson (S)
Ingalill Olsen (A)
Jorodd Asphjell (A)
Karen J. Klint (S)
Lars Mejern Larsson (S)
Lennart Axelsson (S)
Maarit Feldt-Ranta (sd)
Mogens Jensen (S)
Nina Sandberg (A)
Oddný G. Harðardóttir (Sf)

Orla Hav (S)
Per-Arne Håkansson (S)
Peter Johnsson (S)
Phia Andersson (S)
Pyyri Niemi (S)
Rikard Larsson (S)
Ruth Mari Grung (A)
Stein Erik Lauvås (A)
Suzanne Svensson (S)
Tellef Inge Mørland (A)
Ville Skinnari (sd)